

การถอดบทเรียนจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM)

ประเด็นความรู้ด้านการเรียนการสอน

ประเด็นความรู้

แนวทางการทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

การทวนสอบ (Verification)

หมายถึง การตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องของการจัดการเรียนการสอนว่ามีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดในรายวิชา และ curriculum mapping ที่กำหนดใน มคอ.2 จึงเป็นกระบวนการตรวจสอบเพื่อหาหลักฐานเพื่อยืนยันหรือพิสูจน์ว่าผลการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจริงอย่างที่กำหนด

ในการนี้สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านิสิตและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิเป็นอย่างน้อย โดยดำเนินการทั้งการทวนสอบระดับรายวิชาและระดับหลักสูตรและกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในเพื่อมั่นใจได้ว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จ

ข้อความที่สำคัญที่เป็นหลักฐานในการจัดให้มีการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต

1. มคอ 2 ใน หมวดที่ 2 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต ข้อที่ 2. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต โดยเป็นการอธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย ซึ่งกระบวนการอาจจะต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

2. มคอ 3 หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา ข้อที่ 4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา และข้อที่ 5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผล

3. มคอ 5 หมวดที่ 3 สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาข้อที่ 7. การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิต โดยให้ผู้สอนระบุวิธีการทวนสอบ และสรุปผลการทวนสอบ

4. มคอ.7 หมวดที่ 6 สรุปการประเมินหลักสูตร ข้อ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งระบุดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานข้อที่ 6 “มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน มคอ.3 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา” และใน หมวดที่ 9 แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตร ข้อ 2 ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตร

ระดับของการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิต 2 ระดับ ได้แก่ การทวนสอบระดับรายวิชาและการทวนสอบระดับหลักสูตร

1. การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา

เป็นการทวนสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลของรายวิชา เมื่อสิ้นภาคการศึกษา โดยควรทวนสอบจาก 2 กระบวนการหลัก ดังนี้

1.1 การทวนสอบการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การทวนสอบความถูกต้อง

เหมาะสมของแผนการสอน (มคอ.3) การทวนสอบความเหมาะสมของสาระวิชาที่บรรจุไว้ในแผนการสอน ว่าหากสอนตามที่ระบุใน มคอ.3 จะทำให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้จริง ควรมีหลักฐานแสดงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การสัมภาษณ์ผู้เรียน การให้ผู้เรียนเขียนแสดงผลการเรียนรู้ และนำมาเทียบกับผลที่ผู้สอนได้เก็บข้อมูลไว้ นั่นคือ การทวนสอบจึงเป็นการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาเป็นหลักฐานยืนยันว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้เกิดได้จริง

1.2 การทวนสอบในการประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบการทำข้อสอบของผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อสอบว่าสามารถวัดมาตรฐานผลการเรียนรู้ได้ตรงตามที่ระบุหรือไม่ เกณฑ์การให้คะแนน การทวนสอบผลสัมฤทธิ์หรือคะแนนสอบ เพื่อให้มั่นใจว่าคะแนนและเกรดที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับเป็นสิ่งที่เหมาะสม

2. การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร

เป็นการทวนสอบในภาพรวมของการใช้หลักสูตร ซึ่งควรทำตลอดการใช้หลักสูตรเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบการบริหารและดำเนินการของหลักสูตร ว่าได้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรที่วางไว้หรือไม่ และรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการรายงานผลการใช้หลักสูตรเมื่อเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตร สามารถทำได้โดย การประชุม คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเป็นระยะ เพื่อรวบรวมข้อมูล ทบทวน ตรวจสอบผลการดำเนินการของหลักสูตร ควรเป็นการรวบรวมทุกปีการศึกษา และเมื่อครบเวลาการใช้หลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีการทวนสอบหลักสูตรโดยการประเมินและรวบรวมผลจากผู้มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิโดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดประชุมการประเมินผลหลักสูตร เป็นต้น

ระบบและกลไกการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิต

ตามที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้หลักสูตรต้องมีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิตจึงกำหนดให้ทุกหลักสูตรต้องรับการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิตในรายวิชา จำนวนอย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยจะต้องมีผลคะแนนการทวนสอบเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิตให้เป็นไปตามระบบและกลไก ดังนี้

1. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ แต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา ประจำปีการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ประธาน ได้แก่ คณบดีหรือรองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นประธาน

1.2 กรรมการจากอาจารย์ประจำหลักสูตร

1.3 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหลักสูตร

ทั้งนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา ควรแต่งตั้งตั้งแต่ก่อนเริ่มปีการศึกษา โดยอาจแต่งตั้งได้หลายชุด จำนวนคณะกรรมการแต่ละชุดขึ้นกับความเหมาะสมของจำนวนรายวิชาและภาระหน้าที่ และผู้สอนวิชานั้น จะไม่เป็นกรรมการทวนสอบรายวิชาของตนเอง แต่เป็นผู้ให้ข้อมูลของรายวิชา

2. คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชากำหนดแนวทางการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา

3. คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชากำหนดปฏิทินการดำเนินงานทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาประจำแต่ละภาคการศึกษา

4. หลักสูตรส่งรายชื่อรายวิชาที่เปิดสอนในภาคการศึกษาต้น และภาคการศึกษาปลาย ประจำปีการศึกษานั้น ไปยังคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา

5. คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชากำหนดรายวิชาที่จะทวนสอบในแต่ละภาคการศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของรายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยจะดำเนินการทวนสอบให้ครบทุกรายวิชาในหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่กำหนดของหลักสูตร

6. เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา จะแจ้งรายชื่อรายวิชาที่จะทวนสอบไปยังหลักสูตร

7. ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร ประสานงานกับอาจารย์ประจำรายวิชา ในการจัดเตรียมข้อมูล เอกสารที่จำเป็นสำหรับการทวนสอบฯ เช่น มคอ.3-6 ข้อสอบ ผลการเรียนรู้ รายงาน ชิ้นงาน เป็นต้น

8. คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา ดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการทวนสอบ ขึ้นอยู่กับบริบทและความเหมาะสมของรายวิชา เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลได้ดำเนินการจนบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง อย่างไรก็ตามคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา ควรดำเนินการดังนี้

9. ประเมินความสอดคล้องของรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3 หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต ด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ วิธีการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ตัวชี้วัด

ความสำเร็จของผลการเรียนรู้ และหมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล) กับรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2 หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผลและแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping))

10. สุ่มตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอน จากผลการเรียนรู้ที่นิสิตได้รับจากวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ระบุไว้ใน มคอ.3 ของแต่ละรายวิชา

11. สุ่มตรวจสอบการประเมินผล การให้คะแนนแต่ละส่วนตามที่ระบุในแผนการประเมินผลการเรียนรู้ใน มคอ.3 ของแต่ละรายวิชา โดยอาจพิจารณาจากการให้คะแนนจากรายงานผลงานจากการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบ

12. ใช้ข้อมูลจากการรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (มคอ.5) ที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาจัดทำเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา มาประกอบการทวนสอบ

13. เมื่อการดำเนินการทวนสอบเสร็จสิ้น คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา รายงานสรุปผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับ รายวิชาไปยังอาจารย์ประจำหลักสูตรและไปยังหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงรายวิชา และหลักสูตรแจ้งผลการทวนสอบไปยังอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาเพื่อให้ผู้รับผิดชอบรายวิชานำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาให้เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร

เอกสารประกอบการทวนสอบรายวิชา

1. มคอ 2 หลักสูตรที่รายวิชาดำเนินการทวนสอบ
2. มคอ 3 หรือ 4 ของรายวิชาที่ทำการทวนสอบ
3. มคอ 5 หรือ 6 ของรายวิชาที่ทำการทวนสอบ (ถ้ามี เพื่อจะได้พิจารณาก่อนประเมินว่าผู้สอนได้มีการปรับเปลี่ยน ผลการเรียนรู้ วิธีการสอน หรือการประเมินผลหรือไม่ รวมถึงเนื้อหาที่สอนหรือไม่ และผลการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างไร หากไม่มีกรรมการอาจถามผู้สอนก่อนว่าดำเนินการสอนตาม มคอ 3 หรือไม่)
4. ข้อสอบ ผลงาน รายงาน หรือชิ้นงานต่าง ๆ ที่รายวิชาประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการทวนสอบรายวิชา

1. ประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ของรายวิชาใน มคอ.3 กับ ผลการเรียนรู้ของหลักสูตร หรือ curriculum mapping ว่า ผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน มคอ.3 ครอบคลุมครบถ้วน และตรงตามที่ curriculum mapping ได้กำหนดหรือกระจายความรับผิดชอบให้หรือไม่
หมายเหตุ : ดูกระบวนการว่าเมื่อตั้งเป้าหมายไว้แล้ว ได้กำหนดวิธีการเรียนรู้ และการวัดผล เหมาะสมไหม และประเมินจริงมีความตรง และความเที่ยงอย่างไรและดูผลการเรียนรู้ จาก มคอ.5

2. สุ่มชิ้นงานที่ระบุไว้ในแผนการสอน หรือสรุปการประเมินผลตรวจการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบข้อสอบของนิสิตการสอบปากเปล่า คะแนนพฤติกรรมหรือจริยธรรม คะแนน

โครงการ คณะแผนรายงาน คณะแผนนาเสนอ เพื่อทวนสอบการประเมินผลการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้
ของผู้เรียน

3. สุ่มสัมภาษณ์นิสิต
4. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน

การนำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิตไปใช้ในกระบวนการดำเนินงานของ หลักสูตร

เมื่อผู้เกี่ยวข้องได้รับผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนิสิตแล้ว ต้องมีการ
ดำเนินการ ดังนี้

1. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา นำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของรายวิชา
ไปรายงานใน มคอ.5 หมวดที่ 3 สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ข้อ 7. การทวน
สอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิต และนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาให้เป็นไปตามความ
คาดหวังของหลักสูตร

2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร นำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของรายวิชา
ของหลักสูตรไปเป็นข้อมูลประกอบการรายงานใน มคอ.7 หมวดที่ 6 สรุปการประเมินหลักสูตร
ข้อ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2552 ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่
กำหนดใน มคอ.3 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปี
การศึกษา

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร นำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์
ผลการเรียนรู้ของรายวิชาของหลักสูตร เป็นข้อมูลประกอบการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา
หลักสูตร ในมคอ.7 หมวดที่ 9 แผนดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตร ข้อ 2 ข้อเสนอในการ
พัฒนาหลักสูตร

4. อาจารย์ประจำหลักสูตร นำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของรายวิชาของ
หลักสูตร ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

แบบรายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หลักสูตร.....

รหัสวิชา ..... ชื่อวิชา ..... อาจารย์ผู้สอน ..... ภาคการศึกษาที่..... ปีการศึกษา .....

รายการ/รายละเอียด	ผลการทวนสอบ		รายละเอียดที่ไม่สอดคล้อง /ข้อเสนอแนะ
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	
1. เนื้อหาการสอน ตรวจสอบ มคอ.5 กับ มคอ.3 ว่าตรงกันหรือไม่ - ตรวจสอบ มคอ.3 (หมวดที่ 5) ว่าหัวข้อรายละเอียดสอดคล้องกับ มคอ.5 (หมวดที่ 2) หรือไม่ - กรณีที่ไม่ตรงมีการระบุปัญหาและแนวทางการแก้ไขไว้ใน มคอ.5 หรือไม่ - เนื้อหาครอบคลุม สอดคล้อง กับคำอธิบายรายวิชา			
2. วิธีการสอน มีความสอดคล้องเหมาะสมกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน			
3. การวัดและประเมินผล 3.1 การใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน / รายงาน / สอบถาม / การทดสอบ			
3.2 มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตอย่างต่อเนื่องก่อนจัดการเรียนการสอน / ระหว่างการจัดการเรียนการสอน / หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน			

รายการ/รายละเอียด	ผลการทวนสอบ		รายละเอียดที่ไม่สอดคล้อง /ข้อเสนอแนะ
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	
3.3 เครื่องมือวัดและประเมินผล และผลงาน - มีความสอดคล้อง ครอบคลุมกับเนื้อหารายวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน - เครื่องมือวัดและประเมินผลมีร่องรอยการให้คะแนน - ผลงานมีความสอดคล้อง ครอบคลุมกับเนื้อหารายวิชา			
4. ลักษณะการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
4.1 ปกติ (นิสิตส่วนใหญ่ได้คะแนนกลาง)			
4.2 เบ้ซ้าย (นิสิตส่วนใหญ่ได้คะแนนสูง)			
4.3 เบ้ขวา (นิสิตส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำ)			

ลงชื่อ ..... (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
 ลงชื่อ ..... (ประธานหลักสูตร)
 ลงชื่อ ..... (ผู้รับผิดชอบของหลักสูตร)
 ลงชื่อ ..... (ผู้รับผิดชอบของหลักสูตร)
 ลงชื่อ ..... (อาจารย์ประจำหลักสูตร)
 ลงชื่อ ..... (อาจารย์ประจำหลักสูตร)
 ลงชื่อ ..... (อาจารย์ผู้สอน)

